

ФОРМУЛИ ДІАЛОГІЗАЦІЇ У МОВЛЕННІ СПОРТИВНОГО ОГЛЯДАЧА

Доп. – Бондар І., ЖТ-52
Наук. кер. – викл. Гаврилук І. Л.

За останні роки функціонування телевізійних ЗМК спостерігаємо цікаву тенденцію: посилення індивідуалізації мовлення оглядачів інформаційних програм, зокрема спортивних. Особливо чітко ця тенденція простежується у зростанні діалогізації мовлення. До засобів діалогізації відносимо формули привітання, прощання, звертання. Ці емоційно-експресивні мовні коди використовуються для вияву відчуттів, вражень, переживань телеведучого, тобто є засобами створення його іміджу.

Матеріалом нашого дослідження стали новини таких телеканалів, як «1+1» (ведучі – Сергій Полховський, Євген Зінченко, Андрій Данилевич), «Інтер» (ведучі – Ольга Несторенко, Руслан Свірін), «ICTV» (ведучі – Ігор Мірошніченко, Тарас Корніюк, Андрій Ковальський).

Привітання є початком, імпульсом процесу комунікації. Щоб цей процес склався якнайкраще, був цікавим комунікату, формула привітання повинна захоплювати його увагу. Таким чином, вступне слово оглядача спортивних новин визначаємо як конденсатор емоційної тональності комунікативного акту. Те саме стосується й кінцівки, яка повинна бути ефектною, такою, що легко фіксується пам'яттю реципієнта.

Загальноукраїнські правила й норми мовленнєвого етикету в основному становлять константні формули. До традиційних формул діалогізації належать такі привітання: Доброго вечора! Добрий вечір!

Проте поряд із інваріативними формами використовуються й дещо поширені засоби ввічливого спілкування. Хочемо наголосити, що для мовлення оглядача спортивних новин характерні як поширені, так і непоширені формули привітань із суттєвою перевагою перших (поширених), тоді як у побутовому мовленні зазвичай використовуються останні (непоширені).

Формули етикету, використовувані спортивним оглядачем, мають засвідчувати, що сказане ним є щирим, відвертим, нефальшивим. Саме тому традиційні схеми ввічливості в комунікативному дискурсі ведучого спортивних новин постійно поповнюються новими елементами.

Поширені формули привітання варіативні за лексичним складом, неоднорідні: “Добрий вечір усім!» (Сергій Полховський); “Добрий вечір, Олександр! Добрий вечір усім! У нас багато приємних новин і про них зараз!» (Олександр Зінченко); “Всім добрий вечір!» (Ольга Несторенко).

Аналогічну ситуацію спостерігаємо і в такому сегменті мовленнєвого етикету, як прощання.

Поряд із загальноусталеними (непоширеними) формами (До побачення! До наступної зустрічі! На все добре! Усього найкращого! Бувайте!) використовуються семантично поновлені (поширені). Наприклад: “Наразі у мене все! Чекаю вас наступного разу на “1+1» у вечірньому випуску новин! На все добре!» (Сергій Полховський); “На цьому все! Прощаюся з вами до наступної зустрічі! Щастя вам!» (Ігор Мірошніченко); “Ми бажаємо вам доброго вечора і олімпійського здоров’я! До зустрічі!» (Ольга Несторенко); “На цьому я прощаюся! Веселих свят! До побачення!» (Андрій Ковальський); “Ми бажаємо Вам доброго вечора і олімпійського здоров’я! До зустрічі!» (Євген Зінченко); “На цьому у мене про спорт все! Приємного вечора! До зустрічі!» (Андрій Данилевич); “І на цьому все! Гарного Вам настрою! До зустрічі!» (Руслан Свірін); “Свіжа порція новин вже ввечері! До зустрічі!» (Тарас Корніюк).

Поширені формули привітання та прощання – засоби прямого авторського самовираження. За їх сприяння із телеекрану комунікат може спостерігати за “живою» особистістю, а не лише за ретранслятором інформації. Такі репліки створюють ефект невимушеності, надають розмовного забарвлення загальному тону оповіді. Хоча телеглядач навіть й не здогадується, що ведучий користується наперед заготовленими (написаними) формулами. Дуже рідко вони є імпровізаційними. Проте, незважаючи на вищезазначену

особливість, залишаються засобами посилення експресії загального мас-медійного процесу комунікації.

Аналіз формул ввічливості засвідчив те, що вони є варіативними не тільки у межах програм певних телеканалів, але й варіюються у мовленні кожного ведучого. Ведучі спортивних новин постійно намагаються поповнити свій лексичний склад, виразити його.

Отже, засоби діалогізації є основними елементами естетико-етичного самовираження ведучого спортивних новин, а також засвідчують прагнення оглядачів, незважаючи на дистанційну форму спілкування, до створення ілюзії близького контакту із реципієнтами.

МЕТАФОРА У МОВЛЕННІ ВЕДУЧИХ СПОРТИВНИХ НОВИН

Доп. – Манурін А., ЖТ-52

Наук. кер. – викл. Гаврилук І. Л.

Найефективнішим засобом посилення дієвості мовлення ведучих спортивних новин є метафоризована лексика. Метафори буквально «заполонили» сучасний спортивний телефір.

Естетичність метафоричного мислення досягається шляхом зіставлення відомої інформації із новою, що зумовлює ефект свіжості, незвичайності. Метафора, окрім того, що виконує естетичну функцію, є засобом пізнання, тобто засобом інформування, оскільки дає нове бачення того, що відображається свідомістю людини. Основне функціональне призначення метафори – збагатити уявлення реципієнта про об'єкт інформації.

Особливістю метафоричного мислення науковці називають здатність до конкретизації предметів, явищ, що у реальному бутті не мають назви, інколи навіть не доступні нашій свідомості. Конкретність метафори досягається шляхом поєднання різних об'єктів, а точніше – їх властивостей. Співставляючи об'єкти, метафора водночас їх протиставляє.